

MÅSØY KOMMUNE

Høtten barnehage

HANDLINGSPLAN

Psykososialt miljø for barn i Høtten Barnehage

Personalet skal forebygge, stoppe og
følge opp diskriminering, utestenging,
mobbing, krenkelser og
uheldig samspillsmønster
(Rammeplanen 2020)

Innholdsfortegnelse

Handlingsplan for psykososialt miljø for barn i Høtten barnehage 2022
Godkjent i SU oktober 2022. Evalueres høst 2023.

Innledning.....	3
VENNSKAP BESKYTTER MOT MOBBING.....	3
DEFINISJON.....	4
BARNEHAGELOVEN KAPITTEL VIII.....	5
PSYKOSOSIALT BARNEHAGEMILJØ.....	5
BARNEHAGENS VERDIGRUNNLAG.....	8
FOREBYGGING.....	8
TIDLIG INNSATS.....	8
BARN TRIVSEL ER DE VOKSNES ANSVAR.....	9
ALLE SKAL HA EN VENN OG VÆRE EN VENN.....	10
SAMARBEID MELLOM HJEMMET OG BARNEHAGEN.....	11
AVDEKKING AV MOBBING ELLER KRENKENDE ATFERD.....	11
HANDLINGSPLIKT.....	12
KRENKENDE ATFERD FRA ANSATTE.....	12
BARNEHAGENS RUTINER FOR FOREBYGGING.....	12
TILTAK VED MOBBING ELLER KRENKEDE ATFERD.....	13
NOTAT VEDRØRENDE KRENKENDE ATFERD/ MOBBING I BARNEHAGEN	Vedlegg 1 14
OBSERVASJONSLOGG	Vedlegg 2. 15
TILTAKSPLAN VED MOBBING ELLER KRENKENDE ATFERD	Vedlegg 3. 16
REFERAT FRA MØTE VEDRØRENDE MOBBING/ KRENKENDE ATFERD I BARNEHAGEN	Vedlegg 4 17
Underskrift foreldre.....	18
AKTIVITETSPLAN VED MOBBING/ KRENKENDE ATFERD UTFØRT AV ANSATT/LEDER.....	Vedlegg 5 18
SJEKKELISTE - BARNEHAGENS OPPVEKSTMILJØ	Vedlegg 6. 19
BARNESAMTALE OM BARN TRIVSEL OG LÆRINGS MILJØ	Vedlegg 7 20
NETTRESSURSER.....	21
FORSLAG PÅ BARNEBØKER, FAGBØKER OG MATERIELL.....	21

Innledning

VENNSKAP BESKYTTER MOT MOBBING

Lek og vennskap er det aller viktigste for barn i barnehagen, og det å bli inkludert er avgjørende for barns trivsel. Å tilhøre et fellesskap er et grunnleggende behov for mennesker i alle aldre. Felleskapet har stor betydning for vekst og utvikling, og det er dette felleskapet som er utgangspunktet for barns opplevelse av å høre til og oppleve seg selv som en betydningsfull deltaker og som gir mulighet til medvirkning. Der mobbing foregår hindres disse grunnleggende behovene som er selve fundamentet for sosial, emosjonell og kognitiv utvikling. Barnehagen skal være en helsefremmende og forebyggende arena og skal handle raskt og ta de grep som er nødvendige for at eventuell mobbing opphører.

Barnehagebarn mobber ikke for å skade andre barn. De ønsker å føle et samhold med andre barn, og dette kan oppnås ved at man mobber. Barn som mobbes går glipp av et godt fellesskap, lek og læring.

Det er viktig å skille mellom mobbing og det man kaller vilkårlig erting, konflikter, enkeltkonflikter som for eksempel når barn blir sinte på hverandre, tar leker fra hverandre eller blir sinte for noe. For at det skal defineres som mobbing må det skje gjentatte ganger over tid.

Denne planen viser hvordan barnehagen jobber med det psykososiale miljøet i barnehagen, hvordan de ansatte styrkes i arbeidet mot mobbing og hvilke rutiner barnehagen har i arbeidet med å forebygge mobbing.

Barnehageloven stiller klare forventinger til barnehagens forpliktelser for å skape et godt fysisk og psykisk miljø for barn.

MÅL

BARNA I HØTTEN BARNEHAGE SKAL HA VENNER OG FÅ OPPLIVE TRYGGHET OG OMSORG SOM FØRER TIL LÆRING OG UTVIKLING

VI SKAL FOREBYGGE MOBBING OG ANDRE KRENKELSER I BARNEHAGEN

VI SKAL KUNNE HÅNDTERE MOBBING OG KRENKELSER HVIS DET OPPSTÅR

DEFINISJON

Mobbing av barn i barnehagen er handlinger fra voksne og/eller barn som krenker barns opplevelse av å høre til og å være en betydningsfull person for felle og muligheten til medvirkning

Handlingene gjentas over tid og er systematiske

MOBBING I BARNEHAGEN

Den som blir mobbet og trakassert opplever seg underlegen og har vanskelig for å forsvare seg. Det er ubalanse i forholdet mellom barna

Den som blir mobbet og trakassert opplever negative handlinger av andre

De negative handlingene kan komme både fra enkeltpersoner og/eller fra en gruppe

Mobbing i barnehagen kan foregå på flere ulike måter:

Fysisk mobbing	Psykisk mobbing	Verbal mobbing
<p>Fysisk mobbing er den mobbeformen det som oftest er lettest å oppdage. Tegn som istykkerrevne klær og blåmerkes observeres. Eiendeler blir ødelagt eller gjemt bort.</p> <p>Man kan angripe et annet barn på ulike måter for eksempel ved å slå, dytte, klype, sparke, lugge osv.</p>	<p>Psykisk mobbing er "den stille mobbingen". Da denne formen for mobbing skjer i det skjulte er det ofte vanskelig å oppdage at mobbing foregår.</p> <p>Den psykiske mobbingen kan også skje med for eksempel oppgitt sukking, grimaser, hvisking, ekskludering, taushet eller at man blir betraktet som luft og ignorert.</p>	<p>Verbal mobbing innebærer å si ubehagelige og ekle eller sårende ting, håne og true, erte, bli ledd av. Negativ omtale eller tiltale</p> <p>Verbal mobbing kan være lettere å oppdage enn psykisk mobbing, men ikke bestandig. Ekle ting sies i det stille og for eksempel bak den voksnes rygg. Man hvisker om vedkommende, sprer rykter og får andre med på dette.</p>

BARNEHAGELOVEN KAPITTEL VIII

PSYKOSOSIALT BARNEHAGEMILJØ

§ 41 Nulltoleranse og forebyggende arbeid	<p>Barnehagen skal ikke godta krenkelser som for eksempel utestengning, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som arbeider i barnehagen, skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for slike krenkelser.</p> <p>Barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna</p>
§ 42 Plikt til å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø (aktivitetsplikt)	<p>Alle som arbeider i barnehagen, skal følge med på hvordan barna i barnehagen har det.</p> <p>Alle som arbeider i barnehagen, skal melde fra til barnehagens styrer dersom de får mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Styreren skal melde fra til barnehageeieren i alvorlige tilfeller.</p> <p>Ved mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen snarest undersøke saken.</p> <p>Når et barn eller foreldrene sier at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen undersøke saken og så langt det finnes egnede tiltak, sørge for at barnet får et trygt og godt barnehagemiljø.</p> <p>Det samme gjelder når en undersøkelse som barnehagen selv har satt i gang, viser at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø.</p> <p>Tiltakene skal velges på grunnlag av en konkret og faglig vurdering.</p> <p>Barnehagen skal lage en skriftlig plan når det skal gjøres tiltak i en sak. I planen skal det stå</p> <ul style="list-style-type: none">Hvilke problemer tiltakene skal løseHvilke tiltak barnehagen har planlagtNår tiltakene skal gjennomføresHvem som skal gjennomføre tiltakeneNår tiltakene skal evalueres
§ 43 Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn	<p>Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider i barnehagen, krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende straks melde fra til barnehagens styrer. Styreren skal melde fra til barnehageeieren.</p> <p>Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at styreren i barnehagen krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende melde fra til barnehageeieren direkte.</p> <p>Undersøkelser og tiltak etter § 42 tredje og fjerde ledd skal iverksettes straks.</p>

Barnehageloven sier at «Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap.» (Barnehageloven §1 Formål)

Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering. Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver (2017) påpeker at i barnehagen skal barna få oppleve seg selv som verdifull, få venner og bidra til et sosialt fellesskap.

I følge FNs Barnekonvensjon har barn og unge rett til utvikling, medvirkning, ikke diskriminering, omsorg, beskyttelse og selvrealisering. Alle barn og unge har rett til et oppvekst- og læringsmiljø uten mobbing. Mobbing svekker disse rettighetene.

Barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Om et barn opplever krenkelser eller mobbing, må barnehagen håndtere, stoppe og følge opp dette.

Rammeplanen, 2017.

Voksne har en etisk forpliktelse til å handle omsorgsfullt ovenfor alle barn i barnehagen. Barn fortjener en barndom preget av vennskap, inkludering, gode opplevelser og nære og trygge relasjoner til både voksne og de andre barna. Erfaringer fra barnehagen viser at mobbeatferd forekommer, men at barn i barnehage alder ikke forstår at deres handlinger kan påvirke andre barn i barnehagen. En bør derfor drøfte begrepet mobbing og mobbeatferd på en annen måte enn det gjøres i skolealder (Idsøe/Roland 2017). Mobbing eller mobbeatferd hører ikke hjemme i den gode barndom.

Sommeren 2020 vedtok Stortinget å endre hele barnehageloven. Disse endringene trådte i kraft 1. januar 2021. Det nye kapittelet VIII omhandler psykososialt barnehagemiljø. Barnehagen skal ha nulltoleranse for krenkelser som utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Kapittelet legger føringer for hvordan personalet skal jobbe med forebyggende arbeid. Alle som arbeider i barnehagen, skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for slike krenkelser. Barnehagen har plikt til å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø. I tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø skal det opprettes tiltak/aktivitetsplikt, og arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna.

Barnehageloven § 41 Nulltoleranse og forebyggende arbeid

Barnehagen skal ikke godta krenkelser som for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som arbeider i barnehagen, skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for slike krenkelser.

Barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna.

Å møte individets behov for omsorg, trygghet, tilhørighet og annerkjennelse og sikre at barn får ta del i og medvirker i et fellesskapet, er viktige verdier som skal gjenspeiles i barnehagen. Barnehagen skal fremme demokrati, mangfold og gjensidig respekt, likestilling, bærekraftig utvikling, livsmestring og helse.

Rammeplanen, 2017

Arbeidet for å fremme prososiale ferdigheter og stoppe krenkelser og mobbeatferd i barnehagen krever sensitive voksne med reflekterte tilnærminger og strategier. Barnehagens ledelse har ansvar for at arbeidet prioriteres. Klart uttrykte mål og forventninger til sosialt kompetent atferd hos både voksne og barn må nedfelles i barnehagens planer.

For at alle barn skal oppleve trygge og gode dager i barnehagen, er det avgjørende at de ansatte har kompetanse på å forebygge krenkelser og mobbing, gjenkjenne det når det skjer, og vite hvordan en skal ta tak i det. Alle voksne bør kjenne til barnehagens krav og forventninger til sosialt kompetent atferd. Utvikling av sosial kompetanse krever at barnehagen og foreldrene samarbeider nært. Nært samarbeid er også en forutsetning om mobbeatferd observeres.

Barnehageloven § 42. Plikt til å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø (aktivitetsplikt)

Alle som arbeider i barnehagen, skal følge med på hvordan barna i barnehagen har det.

Alle som arbeider i barnehagen, skal melde fra til barnehagens styrer dersom de får mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Styreren skal melde fra til barnehageeieren i alvorlige tilfeller.

Ved mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen snarest undersøke saken.

Når et barn eller foreldrene sier at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen undersøke saken og så langt det finnes egnede tiltak, sørge for at barnet får et trygt og godt barnehagemiljø. Det samme gjelder når en undersøkelse som barnehagen selv har satt i gang, viser at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Tiltakene skal velges på grunnlag av en konkret og faglig vurdering.

Barnehageloven § 43. Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn

Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider i barnehagen, krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende straks melde fra til barnehagens styrer. Styreren skal melde fra til barnehageeieren.

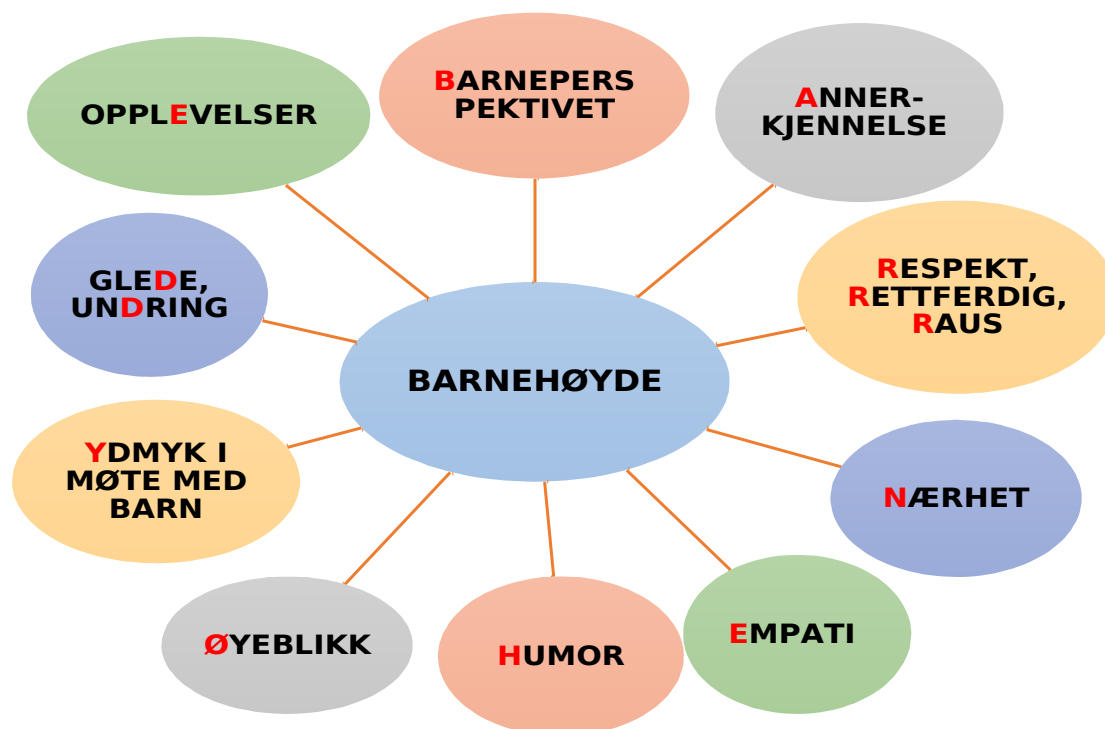
Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at styreren i barnehagen krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende melde fra til barnehageeieren direkte.

BARNEHAGENS VERDIGRUNNLAG

Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanetisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet. Dette er verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

I Høtten barnehage har vi valgt å jobbe med verdiene i ordet *barnehøyde*:

FOREBYGGING

TIDLIG INNSATS

I barnehagen legges grunnlaget for senere skolegang og yrkesliv. Å forebygge, avdekke og håndtere mobbing må derfor starte tidlig slik at barn utvikler gode holdninger og samspillmønstre både her og nå, og senere i livet.

Dersom ansatte i barnehagen hjelper barn tidlig, forebygger dette sosiale og emosjonelle vansker senere.

De barna som får negativ oppmerksomhet, er i større grad enn de som får positiv oppmerksomhet i faresonen for å komme opp i mobbesituasjoner.

BARNES TRIVSEL ER DE VOKSNES ANSVAR

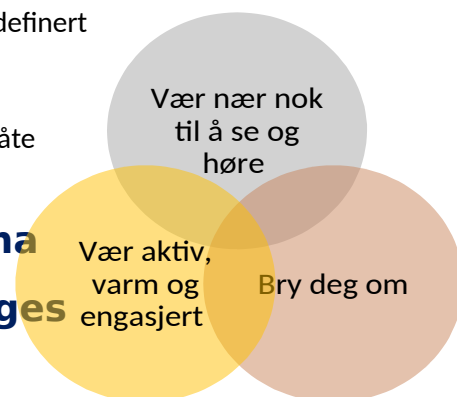
Som regel skjer mobbing uten de voksnes tilstedeværelse og rekkevidde og kan derfor være vanskelig å oppdage. Det er helt avgjørende med voksnes tilstedeværelse i leken. De må være tett på og observere barnas samvær og lek slik at de vet hva som foregår, og kan ta ansvar hvis man oppdager begynnende mobbeatferd.

Alle voksne har et ansvar for å hindre at barn opplever å bli holdt utenfor. Ved å legge til rette for lek og vennskap forebygger barnehagen mobbing. Barnehagen må jobbe med hele barnehagemiljøet og samtidig sette i gang tiltak slik at barn lærer seg de nødvendige strategiene for å komme inn i lek.

Personalet må være tydelige på hva som er ønsket atferd når det har oppstått en mobbesituasjon. De må også gjøre tydelig at det er *handlingen* til barnet eller barna de ikke aksepterer, ikke barnet.

Å stoppe mobbing krever tydelige, varme og profesjonelle ansatte. Dersom man ikke reagerer, legaliseres den begynnende mobbeatferden. De ansatte må ha et felles definert barnesyn slik at grunnleggende verdier som respekt og god omsorg preger kommunikasjonen med barna. Personalet må også ha et bevisst og reflektert forhold til seg selv som rollemodell og ha en avklart væremåte med andre barn, kollegaer og foreldre.

Vær sammen med barna slik at mobbing oppdages

Det er viktig at barn får hjelp til å forstå at det er handlingene som skal endres. Barnet må merke at den voksne er på hans/hennes side, og at det får hjelp til å lære hvordan en skal være overfor andre. Det er viktig å hjelpe barnet ut av den onde sirkelen. Barnet skal følges tett, og den voksne må gi oppmuntring og anerkjennelse når barnet gjør fremskritt. De voksne skal hjelpe barn som mobber til å lære;

- ♥ Å stoppe når det blir sagt stopp
- ♥ Å respektere andre og ta hensyn til andre
- ♥ Å vente på tur og overholde regler i leker og spill
- ♥ Å være uenig på en ordentlig måte
- ♥ Å slutte å true andre
- ♥ Å slutte å gi andre skylden
- ♥ Å inkludere
- ♥ Å være oppmerksom på andres følelser
- ♥ Rose ønsket atferd

ALLE SKAL HA EN VENN OG VÆRE EN VENN

Personalet i barnehagen må jobbe systematisk med å fremme respekt og toleranse mellom menneskene i barnehagen. Holdningsfremmende arbeid i barnehagen kan bidra til å forebygge mobbing og diskriminering mellom barn både i løpet av barnehagetiden og senere i barnas liv.

Forebyggende tiltak har som mål å:	<ul style="list-style-type: none">♥ Styrke barnas selvfølelse og sosiale kompetanse i samspill med andre♥ Utvikle barnas evne til å vise empati og sette seg inn i andres situasjon♥ Skape respekt og trygghet♥ Skape inkluderende lekearenaer
Forebyggende tiltak i barnehagen:	<ul style="list-style-type: none">♥ Lage trivselsregler på avdelingen, medbestemmelse♥ Lære å samarbeide, dele og inkludere andre♥ Hjelp barn i lek med andre og gi rom for lek♥ Være anerkjennende, gi omsorg og ros♥ Være til stede i hverdagen, være lyttende og bevisst sin rolle♥ Sette tydelige og forståelige grenser – autoritative varme♥ Være konsekvent i forhold til uakseptabel atferd
Personalets rolle i det forebyggende arbeidet	<ul style="list-style-type: none">♥ Tydelige verdier og felles holdninger som praktiseres av personalet♥ Personal som legger til rette for en god start for det enkelte barn (tilvenning, forutsigbar dagsrytme og gode overganger) og vektlegger et godt samarbeid med foreldre♥ Personale som systematisk observerer enkeltbarn og barnegrupper og tilrettelegger for etablering av gode relasjoner og vennskap♥ Kompetent personal som jobber systematisk med å styrke barnas sosiale kompetanse og skalper inkluderende og vennlig barnehagemiljø♥ Personal som kjenner alle barna godt og tilrettelegger for lek og aktiviteter slik at alle opplever mestring på sitt nivå♥ Tilstedeværende og varm som viser alle barn tillit og formidler forventninger til dem på en tydelig måte slik at barna lett kan forstå hva som er akseptabelt og hva som ikke er lov♥ Personale som kan være veiledere i utfordrende relasjoner og situasjoner (være et godt eksempel, korrigere, vise, lede og veilede), rollemodeller♥ Engasjert personale som fokuserer på leken som en viktig arena for utvikling av sosiale ferdigheter

SAMARBEID MELLOM HJEMMET OG BARNEHAGEN

FORELDRE OG ANSATTE HAR EN SVÆRT BETYDNINGSFULL OPPGAVE MED Å TILRETTELEGGE FOR Å FREMME VENNSKAP MELLOM BARNA

Barnehagen og hjemmet har et felles ansvar for at mobbing ikke får utvikle seg i barnehagen. Det forventes at foreldre vil samarbeide med barnehagen om forebygging av mobbing og krenkende atferd, og at barnehagen informerer foreldrene om handlingsplanen. Foreldre må involveres i hvordan barnehagen jobber med barn og relasjoner og snakke om tema mobbing, krenkende atferd og forebygging av dette i foreldresamtaler og på foreldremøter. Foreldre er barnas viktigste rollemodeller og må være gjennomtenkte med hva de sier og uttrykker når barn er til stede.

I tillegg til å følge opp eget barns trivsel og velvære er det av stor betydning når foreldre bryr seg om andres barn og inkluderer dem i egen hverdag. Dette kan gjøres ved å hilse på de andre barna i barnehagen, slå av en prat og inviterer andre barn hjem. Foreldre kan også bidra til å fremme et godt miljø i barnehagen ved å snakke positivt om barnehagen, de ansatte og de andre barna og deres familier seg innimellom.

AVDEKking AV MOBbing ELLER KRENKENDE ATFERD

DET ER ALLTID DE VOKSNE SOM HAR ANSVARET FOR RELASJONENE MELLOM BARN

Mobbing og begynnende mobbeatferd kan være vanskelig å oppdage. Det er viktig å ha en felles forståelse for hva mobbing og krenkende atferd innebærer.

Ta barna signaler på alvor hvis de endrer atferd.

HJEMME	BARNEHAGEN
<p>Lytt til barna, prat med barna om deres hverdag</p> <p>La barnet være aktivt å delta på sosiale arenaer utenfor barnehagen (idrett, sammenkomster, svømming, cafe, bibliotek ol)</p> <p>Møt opp på foreldremøter og foreldresamtaler</p> <p>Meld ifra til barnehagen dersom man mistenker krenkende atferd i barnehagen (både egne og andres barn)</p> <p>Vær bevisst egen væremåte som de viktigste rollemodellene i barnas liv (opptrer og omtaler andre)</p>	<p>Vær tett på barna i lek og aktivitet</p> <p>Observere og kartlegge samspill</p> <p>Tilstedeværende og deltakende, leker og snakker med barna barnesamtaler med fokus på trivsel</p> <p>Foreldresamtaler</p> <p>Brukerundersøkelser</p> <p>Skjerpet oppmerksomhet på det de ser, hører og opplever</p> <p>Ansvar som gode rollemodeller både for barn og for hverandre</p> <p>Vurdere de ansattes atferd og holdninger</p> <p>Utarbeide tydelige felles verdier og holdninger som praktiseres</p> <p>Diskutere og reflektere</p>

HANDLINGSPLIKT

Alle ansatte i barnehagen har en handlingsplikt som består av

Plikt til å gjøre undersøkelser raskt

Når barnet uttrykker at de ikke har det trygt og godt i barnehagen. Barnets opplevelse skal tas på alvor, ikke hva de ansatte mener om det som har skjedd.

Plikt til å varsle pedagogisk leder/styrer raskt

Barn skal lære seg å håndtere konflikter og finne ut av hvordan de kan finne løsninger på utfordrende situasjoner. Dette forandrer ikke plikten de ansatte har til å gripe inn og melde ifra.

Plikt til å gripe inn

KRENKENDE ATFERD FRA ANSATTE

Når ansatte krenker barn, er dette et grovt tillitsbrudd og i grunnleggende strid med personalets rolle i barnehagen. Krenkelser av barn fra ansatte er forbudt ved lov og skal føre til en skjerpet aktivitetsplikt. Dersom ansatte får mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider i barnehagen krenker et barn skal vedkommende umiddelbart melde fra til leder. Dersom ansatte får mistanke om eller kjennskap til at leder i barnehagen krenker et barn skal vedkommende umiddelbart melde fra til barnehageeier (virksomhetsleder og kommunalsjef for helse og oppvekst).

Det er skjerpet krav til varsling og tempo.

Eier har alltid et overordnet ansvar for å sørge for at krenkelser opphører straks for å undersøke saken og sette inn de tiltak som skal til.

BARNEHAGENS RUTINER FOR FOREBYGGING

	OPPGAVE	TIDSPUNKT	ANSVAR
1	Gjennomgang av barnehagens handlingsplan: Hva er godt psykososialt miljø, hva er krenkende atferd Hva er terskelen for å gripe inn og hva innebærer det Når skal ledelsen varsles	Nytt barnehageår	Styrer
2	Opplæring og informasjon til nyansatte	Ved ansettelse	Styrer
3	Barn og foreldre informeres om planen	Ved oppstart/ nytt barnehageår	Pedagogiske ledere
4	Vurdering av det psykososiale miljøet på avdelingene Vurderer informasjon fra foreldresamtaler	Jevnlige	Pedagogiske ledere
5	Barnehagens planer og tiltak for forebyggende og holdningsskapende gjennomfører barnehagehverdagen	Løpende	Alle ansatte
6	Barnehagen evaluerer det forebyggende og holdningsskapende arbeidet. Evaluering og eventuell revidering foretas i personalet	Hver vår	Styrer Alle ansatte
7	Kartlegging av barnehagens oppvekstmiljø ved sjekklister (vedlegg 6)	Minimum 1 gang i året	Styrer og ansatte

TILTAK VED MOBING ELLER KRENKEDE ATFERD

	OPPGAVE	ANSVAR	Dokumentasjon
1	Mobbing eller krenkende atferd observeres eller informeres av barn, ansatte eller foreldre	Den som mottar informasjon eller observerer handling	Notat krenkende atferd/mobbing
2	Undersøkelser og observasjon settes i gang umiddelbart dersom det kommer frem at et barn ikke har det bra	Styrer/ pedagogisk leder	Observasjonslogg
3	Samtaler med barnet som opplever krenkelse for å skaffe informasjon og gi støtte. Barnehagen skal sikre at barnets subjektive opplevelse kommer fram	Styrer/ pedagogisk leder	Referat
4	Samtaler med foreldre til barnet som opplever seg krenket	Styrer/ pedagogisk leder	Referat
5	Samtale med barnet/barna som krenker Hensikten er å gi beskjed om at slik atferd er uakseptabelt og å stoppe umiddelbart. Gjør avtaler om oppfølging	Styrer/ pedagogisk leder	Referat
6	Samtale med foreldre til barnet som krenker.	Styrer/ pedagogisk leder	Referat
7	Utarbeide en tiltaksplan som presenteres for foreldre Planen utføres av alle ansatte I planen skal det informeres om: Hvilke utfordringer tiltakene skal løse Hvilke tiltak barnehagen har planlagt Når tiltakene skal gjennomføres Hvem som skal gjennomføre tiltakene Når tiltakene skal evalueres	Styrer/ pedagogisk leder	Tiltaksplan
8	Oppfølging Den krenkende atferden følges inntil den opphører. Alle involverte barn skal følges opp	Styrer/ pedagogisk leder	Observasjonslogg/referat
9	Vurderingsmøte for personalet etter 1-2 uker Fungerer tiltak? Videreføring/justering av tiltak	Styrer/ pedagogisk leder	Referat
10	Samtale med foreldre om ståsted i saken Nær dialog med foreldre bør skje jevnlig og kontinuerlig til saken er løst	Styrer/ pedagogisk leder	Referat

NOTAT VEDRØRENDE KRENKENDE ATFERD/ Vedlegg 1 MOBBING I BARNEHAGEN

Barnehagens navn: Høtten barnehage

Barnets navn

Født

Avdeling

Bekymring meldes til

Bekymring meldes fra

Dato for melding

Hva handler bekymringen om:

(Stengt ute av lek, blir ikke akseptert, får negative kommentarer, blir dominert, undertrykket, truet, slått, dyttet, herset med, hånet, krenket, latterliggjort, manipulert eller annet)

Hvordan ble bekymringene oppdaget:

Annen informasjon:

OBSERVASJONSLOGG

Vedlegg 2

HVA HAR JEG
SETT/HØRT

HVEM GJELDER DET

NÅR

SIGNATUR

TILTAKSPLAN VED MOBBING ELLER KRENKENDE ATFERD

Vedlegg 3

HØTTEN BARNEHAGE		MÅSØY KOMMUNE			
BARNETS NAVN		AVDELING			
TILTAKSPLAN OPPSTART OG VARIGHET		AKTIVITETSPLAN OPPDATERT			
PROBLEMBESKRIVELSE (hva har den som melder fra sagt? Hva har ansatte observert?)					
BARNETS EGEN OPPLEVELSE AV SITUASJONEN (Barnekonvensjonens art. 12 og barnehageloven §3: Barnets rett til å bli hørt)					
BARNEHAGENS VURDERINGEN AV MELDINGEN (Hva er barnehagen allerede kjent med? Hva har barnehagens allerede iverksatt? Hvilke konklusjoner kan dere trekke av undersøkelsen barnehagen har gjort på bakgrunn av meldingen?)					
HOVEDMÅL (Hovedmålet skal beskrive den ønskede situasjonen)					
DELMÅL	HVA SKAL TILTAKET LØSE	TILTAK/ AKTIVITET	ANSVARLI G	TIDS-PERSPEKTIV	EVALUERING
Ta utgangspunkt i nøkkelord i problembeskrivelsen	Skriv inn den aktuelle problemstillingen som skal løses ved hjelp av tiltaket		Konkret hvem som er ansvarlig	Tidfeste uke, måned eller dato	Hvem evaluerer når? Hvordan skal det evalueres?
TILTAK RETTET MOT ENKELT-BARN					
TILTAK RETTET MOT EN BARNE-GRUPPE					
TILTAK PÅ SYSTEMNIVÅ					
HELSERETTEDE TILTAK (Brukes bare når foreldre samtykker)					
BARNEKONVENSJONENS ART. 12: Barnets rett til å bli hørt (her beskrives hvordan barnet/barna har blitt hørt i saken)					
BARNEKONVENSJONENS ART. 3: Barnets beste (her beskrives hvordan barnehagen har vurdert barnets/barnas beste i saken)					
UNDERSKRIFTER Sted og dato		Underskrift Styrer			
Underskrift foreldre		Underskrift ansatt			

Handlingsplan for psykososialt miljø for barn i Høtten barnehage 2022
Godkjent i SU oktober 2022. Evalueres høst 2023.

REFERAT FRA MØTE VEDRØRENDE MOBBING/ Vedlegg 4 KRENKENDE ATFERD I BARNEHAGEN

Skjemaet oppbevares i barnets mappe. Foreldrene skal ha en kopi

MØTEDATO: _____

TILSTEDE PÅ MØTE: _____

Hva saken gjelder	Tiltak	Ansvar

Dato for neste oppfølgingsmøte:

Underskrift styrer

Underskrift ansatt

Underskrift foreldre

AKTIVITETSPLAN VED MOBBING/ Vedlegg 5 KRENKENDE ATFERD UTFØRT AV ANSATT/LEDER

Tiltak	Ansvar	Gjennomført (dato og signatur)
Den som har observert eller observerer krenkende atferd informerer barnehagens ledelse straks gjelder saken leder er det barnehageeier som skal informeres beskriv så konkret som mulig hva som har skjedd- den ansattes tolkning av situasjonen	Den som observerer og oppdager at ansatt eller leder utfører krenkende atferd mot barn	
Samtale/møte med ansatt dersom saken gjelder en annen ansatt Samtale med barnehageeier dersom saken gjelder leder Den ansatte/leder skal få tilbud om å ha med en tillitsperson i møtet	Leder Barnehageeier	
Lag en tiltaksplan (vedlegg 3)	Leder/barnehageeier	
Avhengig av hvor alvorlig saken er, vurdere å gi den ansatte/leder en skriftlig advarsel	Leder/barnehageeier	
Foresatte til den/de som blir utsatt for handlingene blir informert og tatt med på råd	Leder/barnehageeier i samarbeid med pedagogisk leder	
Informasjon til personalet (ved behov)	Leder/barnehageeier	
Evaluere tiltakene som er iverksatt etter samtaler og observasjon av den ansatte/leder	Leder/barnehageeier i samarbeid med pedagogisk leder	
Evaluerings etter 1-2 uker. Drøfte eventuelle nye eller endrede tiltak	Leder/barnehageeier	
Ny(e) samtaler med ansatt/leder ved behov	Leder/barnehageeier	

SJEKKELISTE - BARNEHAGENS OPPVEKSTMILJØ

Vedlegg 6

SPØRSMÅL	JA	NEI	Tiltak
Er ansatte i vår barnehage anerkjennende og støttende i forhold til barns initiativ			
Blir alle barn sett og akseptert i like stor grad uavhengig av atferd			
Sikrer vi at alle barn blir sett og akseptert			
Opplever alle barn å bli inkludert i fellesskapet			
Får noen barn mye oppmerksomhet fra ansatte- mer enn andre barn			
Får noen barn lite oppmerksomhet fra ansatte- mindre enn andre barn			
Kan man se at det har blitt et mønster i at personalet har lettere for å tro på noen barns forklaring på konflikter enn andre i gruppa			
Har vi ansatte større tålmodighet med enkelte barn i gruppa enn andre når det gjelder å følge dem opp/hjelpe dem			
Blir noen barn raskere avbrutt/avvist av oss ansatte enn andre når de tar kontakt med oss			
Er alle ansatte bevisste på at barn ikke alltid klarer å skille spøk/ironi			
Er miljøet i vår barnehage preget av gjensidig omsorg, anerkjennelse, varme og respekt			
Er samspillet barna imellom preget av likeverdighet og veksling av hvem som bestemmer og hvem som til enhver tid får være med			
Er det en trygg og avslappet tone preget av humor, spontanitet, oppmuntring og glede			
Brukes denne planen aktivt gjennom barnehageåret			
Er barns psykososiale miljø et tema i barnehagens foreldresamtaler			

BARNESAMTALE OM BARNES TRIVSEL OG LÆRINGSMILJØ Vedlegg 7

Hva liker du å gjøre i barnehagen	
Har du det bra i barnehagen	
Fortell meg hva du synes er bra i barnehagen/ hva som ikke er bra	
Hvem leker du med i barnehagen	
Hvem er dine venner i barnehagen	
Hvem hjelper deg hvis du er lei deg i barnehagen	
Er det noen i barnehagen det er vanskelig å leke sammen med	
Er det noen du skulle ønske du kunne leke mer med	
Ser du noen som leker alene Gjelder det i dag, alltid, ute/inne	
Hvis du ser noen som leker alene, hva kan du gjøre da	
Når du ser at noen er stygge med hverandre- hvordan føler du deg da	
Er det noen her som er ekstra flink til å gjøre/si snille/gode ting Hva er det de gjør som er bra Hvem er det som gjør gode ting	
Er det noen barn du kunne tenke deg å bli litt bedre kjent med	
Hvem er det som bestemmer i leken	
Hva skjer om du ikke er enig Hva gjør du da	
Hvis en av barna i barnehagen skulle bestemme for alle en hel dag, hvem skulle det vært	

NETTRESSURSER

<https://www.udir.no/læring-og-trivsel>

<https://www.jegvet.no/barnehage>

<https://foreldreutvalgene.no/fub/barnet-mitt-trives-ikke-i-barnehagen-hva-kan-jeg-gjore/>

<https://www.reddbarna.no/skole/ingenutenfor/rollemodeller/>

www.salaby.no

FORSLAG PÅ BARNEBØKER, FAGBØKER OG MATERIELL

BARNEBØKER	FORFATTER	FAGBØKER
Kunsten å møte en bjørn	Camilla Otterlei	
Venner	Brenn/Dybvig	
Odd er et egg	Lisa Aisato	
Albert og udyret	Gunilla Bergstrøm	
Hvem kan redde Albert Åberg		
Mathias er alene	Ingrid Lund Ingrid Lund & Anne Helgeland	Mobbing i barnehagen Mobbing i barnehage og skole Samarbeid mot mobbing i barnehagen
Skal vi være venner- Sara og Rune lærer om sosial kompetanse	Käte From & Rikke Mølbak	
Karsten liker å danse	Tor Åge Bringsværd	
Ruffen		
Den lille gutten og løven	Ulf Nilsson	
Krokodilletyven	Taran Bjørnstad/Johan Egerkrans	
10 små vennebøker	Linda Palm	
Boka om å være venner	Mary Hoffman & Ros Asquith	
Gleding!; med Lykke og Wilmer	Siri Abrahamsen	
Rikki	Guido van Genechten	
Fremmed	Kaia, Bendik & Trond Brænne	
Superdrømmeren	Klaus Hagerup	
	Kari Pape	Lek og inkludering i barnehagen
	Margareta Öhman	Innenfor og utenfor